

„Застава“ излази сваки дан дивкуга, а недељом свецом и данима иза недеље и свецка једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За сваког члана се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ!

(Јутарњи лист.)

Издање „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

»Противници учитеља«.

У „Застави“ је био ово дана врло немио спор између Мите Ђорђевића и Кузмана Миловановића. Чланови управе радикалне странке тражили су, да се тај спор прекине, јер је у њему било и сувише личнога.

Но ко је пажљиво пратио тај спор, уверио се, да посред оних личних питања лежи на дну и једно важно начелно питање. Ми би о том питању проговорили и иначе, али је онај спор убрзао овај наш чланак.

Ствар је у овоме:

Уочи епархијске скупштине бачке, која је била фебруара о. г., решили су учитељи новосадског протопрезвитерата ово: Ако епархијска скупштина бачка не изабере више од 2 учитеља у школски одбор, онда ће они радити на томе, да се на један учитељ не прими тога месеца. — Овако је то забележио „Школски Одјек“.

Но осим учитеља дошли су и свештеници старо-бечејског протопрезвитерата и решили су:

— Ако епархијска скупштина не изабере оне свештенике у одборе, које они предложе, да се ни један свештеник не прими избора.

По нашим автономним уредбама мора скупштина бирати два учитеља у школски одбор, а наше може, ако хоће. И по нашим автономним уредбама може епархијска скупштина слободно бирати оне, свештенике које она хоће, а не мора бирати оне, које јој свештеници одреде.

Да су учитељи новосадског протопопијата дошли и казали: Потребно је да бирате више од два учитеља. Бирајте их! Ми би то разумели па и одобрили. Али они су то тражили под претњом. Рекли су: Ако нећете тако, онда ћемо ми радити на томе, да се ни један учитељ не прими у школски одбор. Нека тај школски одбор буде крњ, без учитеља.

Да су дошли свештеници старо бечејског среза и казали: Ми би желели да барате ове и ове свештенике у одборе и то би разумели. Искати се може. А скупштина би решила: Хоће ли или неће. Али су и они дошли и тражили под претњом. Рекли су: Ако нећете тако, онда ћемо ми радити на томе, да се ни један свештеник не прими у одборе. И нека сви епархијски одбори буду крњи, без свештеника.

Ово је значило: метнути неке ноже под грло. Та ваљда има епархијска скупштина своје право. Од воље јој је: колико ће учитеља бирати, од воље јој је које ће свештенике бирати.

Зато је епархијска скупштина решила са великом већином, да одбије сваку претњу. И изрекла је: Хоће ли бирати више од два учитеља, то је ствар поверења, а поверење се не може силом изнудити. Исто јој тако

од воље које ће свештенике бирати. Она хоће да одржи своје право неокрњено и неће уступити ни пред каквом претњом.

Епархијска скупштина учинила је само своју дужност, кад је овако решила. Она је бранила народну самоуправу, а то је била дужна да чини. Она мора бранити самоуправу и право својих чланова према сваком. И као што не би смела дозволити да јој влада под претњом нешто натурује, тако исто то не сме дозволити ни учитељима ни свештеницима.

На ово је написао уредник „Школског Одјека“ Ђ. Михајловић чланак, у коме је напао већину епархијске скупштине, радикале. И завршио је овако: „Но кад је њима (већина) прече било да истерују своју самовољу до краја, те да учитеље „каштирају“ као „непослушне“ децу, а касније ма и попустили, то ће и учитељство знати дати отпора том њиховом притиску и самовољи, јер је јаче село од сватова.“

После ове претње управа радикалне странке изјавила је, да Ђ. Михајловића не сматра више као свог члана.

Но шта се после догодило. И ако је епархијска скупштина изабрала више од 2 учитеља, (три) то су они око „Школског Одјека“ радили све могуће, да наговоре изабране учитеље, да се не приме у школски одбор. То јасно сведочи да није било само по среди да буду више од два учитеља, него друго што.

Господа око „Школског Одјека“ трудили су се, да се ни један од изабраних учитеља не прими у школски одбор. Нису успели. Али од оно доба стално осуђују „већину епархијске скупштине бачке“ и зову учитеље у борбу и солидарност против ње. А уједно опадају и о маловажавају све учитеље, који нису с њима. Говоре како су противници учитељства отишли далеко... Како је „учитељство доказало да нападају на његово име и углед нису луж и вода“. А иначе вели: „Избрани учитељи још седе у школском одбору бачко“.

Слободно је писати „Школском Одјеку“ шта хоће. Само питамо: Могу ли чланови његовог уредништва нападати српску народну радикалну странку, као противнике учитељства, као људе који хоће да повнште учитељству име и углед! С каквим разлогом чине то? Ако су доиста уверени да је радикална странка учинила тако крупну погрешку, не раде право што седе у тој странци. Јер нема ни најмање сумње, да радикална странка потпуно одобрава, што је епархијска скупштина бачка овако поступала. Она је дужна била да брани своје автономно право према свакоме.

Ја бих рекао, да су противници учитељства баш они, који хоће силом и без икаква ствар-

на повода, а сада већ и из увређене сујете, да наводе учитеље да се претњама граде смешни Радикална странка ићи ће мирно својим путем. Она неће водити борбу против учитељства, као што није ни досад, али нека нико од ње не тражи, да плете венце онима, који раде против ње и хоће да омаловаже њу и све оне учитеље који су уз њу.

Како вам је год воља.

Ј. Т.

Прилике у Русији.

Почело је да се испуњава оно, што су револуционари предказивали, наиме, да ће сељачке побуне бућнути чим пољски радови пређу. Најновије вести су доиста почеле јављати о учестаним сељачким побунама, које почињу да захватају не само поједине срезове, и гуверније, већ читаве крајеве. Тако је бућнуо и у провинсији Вјатки сељачки устанак, и то у 70 општина одједном. Побуњени сељаци посели су све важније тачке, поубијали су многе полицајске чиновнике и опколели су поштанска и телеграфска звања. У гувернији Вјатки, влада највећа сиротиња и оскудица. Побуна сељачка у провинсији Вјатки, као да ће западити и друге околне провинсије, где су такођер сиромаштво и глад преотели маха.

Више и средње школе у Русији тек што су отворене, као да ће се опет морати затворити, јер у њима влада махом револуционарни дух и из њих се шире политичке агитације. У некојим местима те су школе већ поново затворене. Таџи су отворено стали уз народ и траже за њога да му се осигура материјалан опстанак и да му се даду слободе.

И војничке побуне никако да престану. Јуче је у Варшави у највећој тајности разоружана једна читава компанија јекатеринославске пешачке регименте која је смештена била у Лоцу. Касно у ноћ је са железнице право одведена у затвор. Била се побунила, но побуна је још у касарни била угуше на. Сви војници те компаније биће стављени пред ратни суд.

Хрватска и Славонија.

Преговори са Франком.

Будимпештански листови имају из Загреба вест, да су посланици српско-хрватске коалиције Шурмин, Прибичевић и Бауер, отпочели преговоре са др. Франком. Смер је да се постигне споразум између револуционара и Старчевићеве странке при раду сабора Хрватске и Славоније, који ће се ускоро састати. Будимпештански листови веле, како ти преговори нису досад имали никаква успеха. Франк је изјавио, да стварању слободумнијих закона неће Старчевићева

странка никакве препоне чинати, све док Сублило припада управи српско-хрватске коалиције и док њени органи нападају Старчевићеву странку, докле ова неће да чује ни за какав савез са коалицијом. — На крају још се вели у тој вести, како коалиција још јувећ неће да прими у свој круг чланове бивше народне странке. — Колико је у овој вести истине, видеће се ускоро. Ако је доиста тако, онда је врло смешан Франков захтев у погледу Сублила и коалиционих листова. А што револуционари неће да приме у своју средину проигране чланове бивше народне странке, то је врло умесно.

Окружница подбана Николића о скупштинама.

Јавили смо већ, да је подбан упутио на котарске предстојнике једну окружницу у погледу јавних изборова и скупштине. Та окружница гласи:

У задње доба појавиле су се у разним часописима притужбе, да првомолбене области код провађања закона од 14. септембра 1875. по праву сакупљати се поступају у толико неисправно, што прво не допуштају поновно обдржавати у истима местима путче скупштине, изговарајући се, да је такова јур једном обдржавана и друго, што пре подељења дозволе за скупштину траже подмирбу трошкова за изаслање областног изасланика оваквим скупштинама.

Пошто је по §. 6. реченога закона поглаварство дужно забранити скупштину само тада, ако јој је сврха у опреци с казвеним законом или ако је погубљена јавној сигурности или се противи постојећим прописом, те се као разлог ускрати дозволе не сме узети само та околност, што је јур по истим или другим сазивачима обдржавана била у истој години или месецу која скупштина. Закон сам не ограничује број дозволати се имајућих скупштине, па стога ни област нема права замоћену дозволу ускраћивати само с потоњих разлога.

Пошто пак изаслање областног изасланика у смислу постојећег закона бива у интересу јавног мира и поретка, то имаде трошкове изаслања областника подмиривати јавна област, не молителја за дозволу скупштине, па се према тому имају такови трошкови намиривати из редовите путне закладе оне политичке области, које изаслањак присуствује дозвољеној скупштини.

Апоњи и помађаривање.

Садањи угарски министар просвете гроф Апоњи хоће у ревности за помађаривањем да надмаши своје претходник Берзениција и Лукача. Док су ова двојица, заслужени шовинизмом, бацили око на основне школе, да путем ових помађаривају, Апоњију није ни то још доста. Он хоће, да децу немађарских држављана у Угарској још у раном им детињству привикава мађарском језику не да од њих

ствара добре држављане, но — као што отворено пишу мађарски листови — да их помађари. Најгодније му средство за то изгледају деџа забавишта. Ну шта хоће гроф Апоњи ево века кажу мађарски листови. Н. пр. „Будапешти Хирлап“ пише овако: „За распрострањење мађарског језика није прво средство добра народна школа него добро забавиште. И баш за то гроф Апоњи хоће да и забавишта увуче у рад помађаривања, нарочито тамо где већ има државних пучких школа, да би тиме олакшао задаћу пучких школа. Из Балаша-Бармата јављају, да је министар отписом известио опћинство поградске жупаније, да ће на жупанијском земљишту завести више државних забавишта. — Министар је већ упутио школског надзорника поградске жупаније, да се тамо, где је потреба, да се потпомаже рад државних пучких школа, у помађаривању има побринути о подизању забавишта. У поградској жупанији поред 411 школа има само 9 забавишта и с тога опћинство поградске жупаније с великом радошћу поздравља ову акцију министрову.“ — Тако гроф Апоњи и мађарски листови. Ми пак народности, против којих је управљена ова повинистичка ревност г. Апоњија, издржаћемо — уверени смо — и повинистички налет и ма да ћемо децу своју знати однеге вати за добре држављане Угарске, знаћемо очувати и осладити им матерњи језик им. Родитељи, нарочито мајке деце наше имају реч и што оне подигну у души детињој, то ни сви Апоњи, Берзевицији, Лукачи неће моћи оборити.

Домобранско топништво

Будимпештански листови јављају, да је свршена ствар, да ће угарско домобранство добити топове. Ради ове ствари били су у Бечу домобрански министар Јекелфалуши и државни тајник Фрања Болгар и већим делом су се већ и споразумели са надлежним чиновницима. Припреме за домобранско топништво већ су готове у домобранском министарству. Питање је само, када ће се топништво увести. Идуће 1907. године је немогуће, јер ће новаци идуће године тек октобра месеца узети се у службу, а треба пре свега изобразити и домобранске часнике за топништво и набавити потребне топове. С тога о овоме питању неће бити ни спомена у прорачуну за идућу годину. Ове ће године увести само топничко одељење у домобранском министарству и у Лудовичкој Академији отворити течај за образовање топничких официра. За покриће трошкова влада ће искати накнадно одобрење од сабора. Топови ће се лати у Угарској, а тако исто ће се аготовити све остале потребне ствари, само ће се циви лати у бечком арсеналу. Аустријско домобранство такође ће добити топове, но не зна се ни оно кад ће.

С н е г.

Из свију крајева Угарске стижу вести о рано наступејој зими. Јуче је изјутра уз хладну кишу и код нас свуда у околини, где дуже где краће време, падао снег. У Дебрецину је јуче у двапут падао снег по четврт сата. У Барчу већ од неколико недеља пада киша, те људи не могу ни да ору ни увосе с поља, потребну храну за зимницу. Јуче је пак тамо освајано мрав. У Летењу је такође вјеројатно ноћи био јак мрав а јуче је падао снег с кишом. Из Сексарда јављају, да је после дуже кише јуче освајано мрав а за тим је читаво до подне падао снег у честим пахуљцама. Тако време задаје велике бригае економима због кукурузне и виноградске бербе. У Марцианију је пак и околни јуче три сата вејао јак снег. Врло је хладно. Из Тите ла брзојављају, да тамо од 4 сата непрестано веје снег. У Матесалки је јуче ујуту поново падао снег и починио је знатне штете по виноградима.

Канал између Дунава и Тисе.

У среду била је у Будимпешти конференција ради градње канала између Дунава и Тисе. На конференцији су били подувимаџи и заступници жупаније чоградске, пештанско-пилишке, бекешке, бихарске и градова Кечкемета, Ход Мезевашаркеља и Великог Варада. Сви су наглашавали прешну потребу градње таког канала и изаслат је одбор који ће припремити, све, што је потребно, да се градња што пре отпочне. Сви учесници на конференцији ишли су за тим министру трговине Фрању Кошуту и државном тајнику Стерењију. Обојица су припознали потребу, да се канал што пре сагради и обећали су, да ће настојати, да се градња што пре отпочне.

ЛИСТАК.

Тењина брига.

— Ал. Луговој. —

(Наставиће се.)

Кроз отворена врата уђе у кухињу, а Тења дође да каже господину: — Шта да радим, Шајтан неће да иде? Наранила сам га и истерала, а он ево га опет дошао.

А Шајтан се прогура поред Тење у собу господина и метну му њушкуну на колено. Андреј Петровић се насмеја:

— Но, пусти га нека преноћи.

А песу рече:

— Ти ниси Фаустова пудла, него песето? Ниси Мефисто?

Песето без гесе није био Мефисто, али му је ипак зато остало име Шајтан — Ђаво.

Шајтан се одмах приљубио уз Андреја Петровића и Тењу, наједаред их је задобио. Већ сутра дан водила га је Тења у месарицу, а месар га је угостио месом; после тога добио је белу кафу, што није пошпо господар. Заједно са Тењом дочекивао је у предсобљу разне непознате људе, који су долазили господару, пробао је да режи на њих, али га је Тења благовремено лупила по њушци.

После неколико дана дођоше једно за другим некакви мушки и женске патајући Тењу:

— Објавили сте да је код вас нечије песето.

Тења им је показала руком Шајтана, али они махаху главом у неповлад и одоше.

Метнуше Шајтану леп кожни латар и Андреј Петровић га је кадицад водио на ушци у летњи врт. Тамо би обично седео на клупи, где га је први пут нашао Шајтан. Као и онда, Андреј Петровић би се замислио и шарао по песку а Шајтан би легао крај његових ногу, важиури срањивао пређашњи живот свој са садашњим. Волео је што је Андреј Петровић баш увек седео на ту клупу, мило место, где се први пот ерео са својим новим господаром и новим животом. А Андреј Петровић је волео да седи зато сам. Ако би на ту клупу сео какав мушкарац, није ни обраћао пажње али ако би дошла каква женска одма је устајао и одлазио одатле. И Шајтан је све женске дочекивао режањем. Андреј Петровић спочетка би се насмејао и погладио га а затим би му попретио да не тражи кавге са женама. Шајтан се онда примирео, само је попреко гледао све женске осим Тење, није имао вере у њима.

Баш пре неки дан долазиле су две непознате женске код његова господара, дуго су се препирале са њиме час су плакали, час су се смејали, Андреј Петровић их је испратио и пољубио се с њима али Шајтан ипак није их баш бегенисао; једна га од њих баш није трпила и Шајтана су зато истерали из собе. Долазио је с њима још један господин врло налик на Андреја Петровића, само дебео и старији од њега, просед и са наочарима. Овај је долазио и сам и онда нису терали Шајтана напоље али зато га је сам тај господин добро врцнуо по њушци, када га је почео њушкати. Од то доба настале су неке промене у кући, а Шајтан никако није могао да разуме зашто је то?

(Наставиће се.)

Брзојави „Застави“.

Стигли 15. септембра.

Нови гувернер Крита.

Атина. Нови гувернер Крита Зајмис долази у понедељак у Канеју.

Неораћа на жељезници.

Грац. При судару жељезничких возова код Јудендорфа, рањена су три путника тешке а осам лако. Пострадала су и три жељезничара.

ЈОРГАНЕ И МАДРАЦЕ
Израђујем постојано, лепо, укусно, модерно, а све по најумереној цени
Зорка Милићева,
I. српска радионица јоргана
I. 1198 8—20 Житна пијаца бр. 3.

ЈЕФТИН ЗАЈАМ!!

По 4% и 4½% може се уз моје посредовање код „велико-сибирског“ земље кредитног завода добити. Ко такви зајам жели нека се иволи на мене обратити.

Др. Светозар Димитријевић
Телишвар — Град
Лоповице трг.
I. 1202 10—10

СВВ
ШКОЛСКЕ КЊИГЕ
И САВ
ПИСАЋИ ПРИБОР И Т. Д.
најбрже и најтачније
одправља
књижара
Ј. Станковића
пријем
Станковић и Марковић
Нови Сад, Utvidék
I. 1233 1—5

ПОМОЋНИК

Врло вешт, старији Србин, погодно мануфактурне струке, који је вичан немачком језику и дуже времена је на једном месту сервирао, може добити место, са платом до 60 круна месечно, уз стан и храну. Понуде у којима ваља назначити вахтев плате, треба упутити на
Franz Rückstädter
1292 2—2 Hémét Palanka.

1 старији и 2 млађа помоћника

који су добри продавци и солидног владања, и одмах могу да ступе — потребна су миђа моју мануфактурну трговину. Суботом је радња затворена. Свед рбе и плата се имају у повуди навести.
ИГЊ. РАЈТЕР и СИН,
I. 1295 1—1 у Турском Бечеју.

ПОСЈЕД

близу Нове Градишке у површини од 23 јутра добра земља са кућом и зградама продаје се. Понуде се шаљу.

Јосифу Фигурићу.

Нова Градишка.

I. 1160 3—3 (Славонија).

Шпецерајска трговина СТЕВАНА МИЛОВАНОВИЋА

у Турском Бечеју
потребује два млађа помоћника који говоре осим српски, мађарски и немачки. I. 1271 3—3

150 јутара у Адашевци

30 јутара у Илинци

обоје код Шида

најбоље сремске земље некомаширане продаје уз повољне увјете плаћања

I. 1043 7 13

Ђорђе Ђурић

посеједник у Мајуру

у Хрватској

I-ва српска каменорезачка радња у ВРШЦУ.
КО ТРЕБА леп и јефтин ваменити споменик крст или пирамиду нег купи само код Србина
Светислава Кешанског у ВРШЦУ.
Израда слова вештачка.
I. 1233 4—30